

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060303

DOM
2019-11-12
Stockholm

Mål nr
M 7212-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-06-05 i mål nr M 3518-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Karlskoga Vattenkraft AB, 556828-0381
Box 42
691 21 Karlskoga

Ombud: Advokat VF
Hamilton Advokatbyrå Karlstad AB
Box 606
651 13 Karlstad

Motpart

Länsstyrelsen i Dalarnas län
791 84 Falun

SAKEN

Anmälan till den nationella planen för moderna miljövillkor gällande Fredriksbergs kraftverk i Ludvika kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd.
  2. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.
-

Dok.Id 1547145

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Karlskoga Vattenkraft AB (bolaget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska besluta att bolaget ska ingå i den nationella planen för moderna miljövillkor.

Till stöd för sin talan har bolaget åberopat samma omständigheter som i mark- och miljödomstolen. Därutöver har bolaget anfört att dammanläggningen vid Fredriksbergs kraftverk är tekniskt sammankopplad med Tystupets kraftstation och att det finns ett sådant miljö- och verksamhetsmässigt samband mellan anläggningarna som avses i 11 kap. 6 § andra stycket miljöbalken.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Det finns skäl att ge prövningstillstånd och att omedelbart avgöra målet i sak.

Utredningen ger inte stöd för att dammanläggningen vid Fredriksbergs kraftverk har något sådant miljö- och verksamhetsmässigt samband med Tystupets kraftstation som avses i 11 kap. 6 § andra stycket miljöbalken. Det finns därför inte förutsättningar att bifalla bolagets ansökan på den grunden.

När det gäller förutsättningarna i övrigt för bolaget att ansluta sig till den nationella planen för moderna miljövillkor instämmer Mark- och miljööverdomstolen i den bedömning som mark- och miljödomstolen har redovisat i sin dom. Överklagandet ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, hovrättsrådet Karin Wistrand (deltog inte i beslutet om prövningstillstånd), tekniska rådet Dag Ygland och hovrättsrådet Ralf Järtelius, referent. Föredragande har varit Susanne Schultzberg.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-06-05
meddelad i
Nacka

Mål nr M 3518-19

PARTER

Klagande

Karlskoga Vattenkraft AB, 556828-0381
Box 42
691 21 Karlskoga

Ombud: Advokat VF
Hamilton Advokatbyrå Karlstad AB
Box 606
651 13 Karlstad

Motpart

Länsstyrelsen i Dalarnas län
791 84 Falun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Dalarnas läns beslut 2019-04-29 i ärende nr 531-1532-2019, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Anmälan till den nationella planen för moderna miljövillkor gällande Fredriksbergs kraftverk i Ludvika kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Karlskoga Vattenkraft AB har yrkat att mark- och miljödomstolen ska besluta att Fredriksbergs kraftverk ska ingå i den nationella planen för moderna miljövillkor.

Till stöd för sin talan har bolaget anfört i huvudsak följande:

Genom urminneshävd har Fredriksbergs kraftverk en rättighet som motsvarar ett tillstånd enligt miljöbalken. Anläggningen har emellertid inte moderna miljövillkor. Därmed öppnar sig formellt en möjlighet för bolaget att skicka in en begäran om att få ingå i den nationella planen.

Det är ostridigt att verksamheten när den påbörjades inte var avsedd för produktion av vattenkraftsel. I 11 kap. 6 § första stycket 1 miljöbalken finns dock ingen skrivning om vad verksamheten åsyftade när den påbörjades. Detta finns bara i punkten 2.

Det är korrekt att det inte har producerats någon el vid anläggningen sedan 2005 då den dåvarande ägaren valde att avbryta produktionen i väntan på beslut om investeringar. Sedan bolaget tog över anläggningen har denna situation fortsatt. Bolaget har dock hela tiden avsett att återuppta produktionen av el vid anläggningen. För detta krävs investeringar, något som kommer att sammanfalla med frågan om omprövning inom ramen för den nationella planen.

En avbruten produktion är inget som hindrar en anmälan till den nationella planen då vattenverksamheten, i form av reglering och avledning av vatten, har pågått oavbrutet under alla år. Av förarbetena till bestämmelsen i 11 kap. 6 § miljöbalken står inte något om att produktionen av el ska pågå vid just det tillfället som man gör prövningen, det står i stället att produktionen ska pågå och vara avsedd för produktion av el. Det framgår vidare att reglerna gäller för alla verksamheter som har en funktion för att producera el. Det centrala är inte om det produceras el, den frågan ligger helt utanför. Primärt är det den reglerande vattenverksamheten som omfattas av miljöbalken, produktionen av el är i det sammanhanget mera en bisak.

Det är därför lagstiftaren talar om ”avsedd för” och ”funktion för”. I detta fall har vattenverksamheten pågått oavbrutet sedan början av 1700-talet.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att länsstyrelsens beslut är ett till mark- och miljödomstolen överklagbart beslut som har gått klaganden emot (41–42 §§ förvaltningslagen [2017:900], 46 § förordningen [1998:1388] om vattenverksamhet m.m. samt 19 kap. 1 § tredje stycket och 21 kap. 1 § andra stycket miljöbalken).

Länsstyrelsen har i sina skäl angett att bolagets anmälan avvisas. Mot bakgrund av att anmälan, så vitt framgår, uppfyller de formella kraven i 37 § förordningen om vattenverksamheter m.m. och då länsstyrelsen också gjort en materiell prövning av anmälan, uppfattar domstolen det som att anmälan avslagits och inte avvisats.

Den som bedriver en tillståndspliktig vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel ska se till att verksamheten har moderna miljövillkor. Verksamheten får dock bedrivas i avvaktan på en prövning för moderna miljövillkor bl.a. om den omfattas av en nationell plan för moderna miljövillkor (11 kap. 27 § miljöbalken).

Men vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel avses en vattenverksamhet som innebär vattenreglering, vattenbortledning, vattenöverledning eller annan påverkan på vattnets flöde och är avsedd för produktion av el genom omvandling av energi i strömmande vatten, eller när verksamheten påbörjades var avsedd för sådan produktion (11 kap. 6 § första stycket 1 och 2 miljöbalken).

En vattenverksamhet ska omfattas av den nationella planen för moderna miljövillkor om verksamheten är en sådan verksamhet som avses i 11 kap. 6 § miljöbalken, har påbörjats före utgången av 2018, inte har tillståndsprövats eller omprövats enligt miljöbalken efter utgången av 1998 och senast den 1 juli 2019 är anmäld till länsstyrelsen för att omfattas av planen (36 § förordningen om vattenverksamheter m.m.).

Om verksamheten inte uppfyller förutsättningarna för att omfattas av planen, ska länsstyrelsen med ett särskilt beslut underrätta verksamhetsutövaren (38 § förordningen om vattenverksamheter m.m.).

För att vattenverksamheten ska anses vara en vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel ska den bedrivas som ett led i en produktion av vattenkraftsel, t.ex. genom att dämna upp vatten i syfte att samla vattnet så att det kan ledas till en anläggning som tar vara på kraften i det strömmande vattnet. Även dammar som används som årsregleringsmagasin för produktion av vattenkraftsel omfattas av begreppet. Om den pågående verksamheten (dämningen) inte är avsedd för produktion av vattenkraftsel och dämningen när den påbörjades (när dammen byggdes) inte var avsedd för produktion av vattenkraftsel, ska den nu pågående dämningen inte anses vara en vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel. Detta gäller även om dämningen (dammen) vid någon tidpunkt efter dess tillkomst har haft – men inte längre har – en sådan funktion. (Prop. 2017/18: 243 s. 81 och 198).

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Av den utredning som finns i målet framgår att en damm sannolikt funnits på platsen sedan mitten av 1700-talet och att den använts till att reglera och avleda vatten för bl.a. stångjärnshammare, spikhammare, stålsmedja, såg och kvarn. Det är därmed utrett att vattenregleringen, när den påbörjades, inte var avsedd för produktion av vattenkraftsel. Det har inte heller bolaget gjort gällande. Verksamheten är därmed inte en sådan vattenverksamhet för vattenkraftsel som avses i 11 kap. 6 § första stycket 2 miljöbalken.

Frågan är i stället om vattenverksamheten omfattas av 11 kap. 6 § första stycket 1 miljöbalken, dvs. om den är avsedd för produktion av el genom omvandling av energin i strömmande vatten.

Ordalydelsen av 11 kap. 6 § första stycket 1 miljöbalken tillsammans med vad som sägs i förarbetena talar enligt domstolen för att bestämmelsen omfattar vattenverksamheter som vid tidpunkten för anmälan till den nationella planen bedriver produktion av vattenkraftsel. Utanför bestämmelsens tillämpningsområde faller därmed verksamheter som under period haft till funktion att producera vattenkraftsel, men som inte från början varit avsedda för en sådan produktion och där kraftproduktionen numera har upphört.

Sammantaget innebär detta att Fredriksbergs kraftverk varken uppfyller kriterierna i punkten 1 eller 2 till 11 kap. 6 § miljöbalken. I detta fall har det dessutom inte skett någon produktion av elkraft sedan 2005, dvs. det är inte fråga om endast ett kortare uppehåll till följd av ombyggnation eller ägarbyte. Det omständigheten att bolaget har för avsikt att i framtiden ta upp en produktion av vattenkraftsel ändrar inte domstolens bedömning.

Eftersom inte samtliga förutsättningar i 36 § förordningen om vattenkraftverksamheter m.m. är uppfyllda har det varit riktigt av länsstyrelsen att avslå bolagets anmälan till den nationella planen för moderna miljövillkor. Bolagets överklagande ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 26 juli 2019.

Malin Wik

Annika Billstein Andersson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Malin Wik, ordförande, och tekniska rådet Annika Billstein Andersson.